

A nevezett díj kiosztása 5 éves időközökkel történik, felváltva az orvostudományok, illetve a matematika-informatika területén.

Az EME elnöksége, a gróf Mikó Imre Alapítvány kuratóriuma és a GES képviselője három-évente szakbizottságot kér fel, amelyik számba veszi, elbírálja és rangsorolja a fenti tudományágakban az illető időszakban született munkákat, és részletesen indokolt javaslatot terjeszt elő a díj odaítélésére nézve. A bírálóbizottság tagjai erdélyi, magyarországi vagy más külföldi szakemberek lehetnek.

A díj odaítéléséről, a vele járó pénzüsszegekről, továbbá a díjjal kapcsolatos valamennyi részletéről az EME elnöksége és a gróf Mikó Imre Alapítvány kuratóriuma dönt a GES képviselőjével egyetértésben.

Az első ízben kiosztásra kerülő Apáthy István-díjat Kicsi György Egyed Zs. Imre marosvásárhelyi orvosprofesszornak nyújtotta át.

Az Elnökség Mikó Imre-emlékplakettet adott át Bódizs György kolozsvári főorvosnak, Kozma Dezső professzornak, Tarnóczy Mariannak, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottsága irodavezetőjének, Széman Péternek, az EME szilágysomlyói fiókja vezetőjének, Réti Tamás budapesti egyetemi tanárnak, Uray Zoltánnak, az MTA külső tagjának. Az Egyesület Balázs Lajos és Csávossy György professzorokat tiszteleti tagjaivá avatta.

Alább tesszük közzé az ülésen elhangzott elnöki megnyitóbeszédet és a főttkári jelentést.

Egyed Ákos elnöki megnyitóbeszéde

Tisztelt Közgyűlés, Tisztelt tagtársak!

Szokás azt mondani, hogy nincs tétje az olyan Közgyűlésnek, amelynek tárgyai közt nem szerepel a négyéves ciklus utáni elnökségválasztás. Ilyenkor az érdeklődés is kisebb, kevesebb tagtársunk jelenik meg. Pedig minden Közgyűlés fontos, mert állomása egy folyamatos munkának: számadás egy év munkájáról és kijelölése a követendő út irányának.

Utóbbiak különösen érvényesek a mostani Közgyűlésünkre, mert amellett, hogy mérlegelni kell az Elnökség és a tagság 2006. évi munkáját, most szembesül Egyesületünk azzal a Magyar Tudományos Akadémia által felkínált lehetőséggel, hogy az eddiginél is szorosabb, szervezettebb kapcsolatba kerüljön az Akadémiával és a Kolozsvári Akadémiai Bizottság megszervezésében vállalt szerepével, megerősítse helyzetét az egyetemes magyar tudományosságban. Olyan esélyt jelent ez, amely nyugodtan összehasonlítható azzal a lehetőséggel, amelyet a Magyar Tudós Társaság, az Akadémia 1859-ben teremtett a megalakulóban lévő Erdélyi Múzeum-Egyesület számára. Akkor az erdélyi magyar tudományosság gróf Mikó Imre vezetésével tudott élni a lehetőséggel, s az EME-t a Magyar Akadémia testvérintézményeként indította útjára. Ezért is bízunk kell abban, hogy Egyesületünk és az erdélyi magyar tudomány képviselői ezúttal is képesek lesznek megragadni az MTA elnöksége, személyesen Vizi E. Szilveszter elnök úr által felajánlott lehetőséget, s közös összefogással létrehozza az MTA kolozsvári Területi Bizottságát, Erdély magyar tudományos Akadémiáját.

Tisztelt Közgyűlés!

Ahhoz, hogy ide eljutottunk, szükség volt azokra az ismert nagy átalakulásokra, amelyek az utóbbi időben, különösen pedig ebben az évben bekövetkeztek, s amelyek lehetővé tették, hogy az Európai Unióban a magyarság nagy része bátrabban tervezhesse közös jövője alakításának útjait-módjait. Egyesületünk az elmúlt másfél évtizedben következetesen törekedett a magyar tudományosság egységének helyreállítására. Ez nem csupán abban nyilvánul meg, hogy részt

vesz az MTA Határon Túli Elnöki Bizottságában, hanem abban is kifejezésre jut, hogy tagjaink nem kis részének sikerült valamilyen formában bekapcsolódnia a magyar tudományos életbe. Ha csak az elmúlt évre gondolunk, utalhatunk az 1956-os forradalom emlékéét idéző magyarországi akadémiai rendezvényekre, amelyekben részt vállaltunk, vagy arra, hogy számos tagtársunk tartott előadást, működött vendégtanárként magyarországi egyetemi központokban. Örömmel jelenthetjük, hogy az európai tudományos fórumokon sem ritkán szerepelnek egyes tagtársaink; Gyenge Csaba alelnökünk Magyarországon túl nem kevesebb mint öt országban fordult meg előadói vagy tudományszervezői körúton. Ezt azért is fontosnak tartottam megemlíteni, mert elképzelhető, hogy ezek az egyéni vállalkozások legalább részben intézményi kapcsolatokká bővülnek ki. Másrészt a külföldi neves előadók is mind gyakoribb vendégeink, s ennek érdekében ugyancsak említésre méltó kitartással dolgozik Uray Zoltán tagtársunk.

A Kapcsolatok programban legyen szabad még két eseményt megemlítenem: először a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának Kolozsvárt, 2006 márciusában tartott ülését említem meg, melyet Berényi Dénes akkori elnök, akadémikus vezetett. Ennek a rendezvénynek Egyesületünk volt a házigazdája, de a tanácskozásaiban részt vett számos erdélyi magyar tudományos intézmény képviselője is. Ezután Sólyom Lászlónak, a Magyar Köztársaság Elnökének látogatására került sor, amikor a kolozsvári civil szervezetek s más tudományos és oktatási intézmények képviselőinek nyílt alkalom szóvá tenni a legfontosabb problémáikat. Sajnálatos, hogy az idő rövidege miatt több intézménynek akkor nem volt erre lehetősége.

Tisztelt Közgyűlés!

Az előbbieken elhangzott, kétségkívül pozitív jelenségek hangsúlyozásával semmiképpen sem szeretném azt a látszatot kelteni, hogy Egyesületünk helyzetében nem jelentkeztek volna aggasztó jelek az elmúlt évben. Sajnos jelentkeztek, és fel is erősödtek. Erről röviden legyen szabad a következőket jelentenem a tisztelt Közgyűlésnek:

Az eddigi pályáztatási rendszer megváltoztatása miatt Egyesületünk már több olyan, évek óta folyamatos támogatási összegtől esett el, amelyeknek a hiánya már ez év második felében megbéníthatja a működést.

Amennyiben a Szülőföld Alaptól, a Communitastól és más forrásokból nem tudjuk pótolni a hiányt, kénytelenek leszünk radikálisan csökkenteni az EME tevékenységét, s ez akadályozhatja tervezett munkáink megvalósítását.

E bajok elhárítása érdekében Egyesületünk vezetősége mindent megtesz az anyagi alapok előteremtésére; beadványaink, kéréseink ott vannak a hazai s a magyarországi illetékes fórumok előtt, mert mindaddig, amíg nem sikerül visszaszerezni az EME elkobzott javait, kiadásainknak saját bevételeink csak csekély hányadát fedezik.

Szóvá kell tennünk azt is, hogy a jelenlegi pályáztatási politika, mind a hazai, mind a magyarországi, elsősorban az évfordulós rendezvényeket támogatja, de az intézményfenntartáshoz csak kevéssel járul hozzá. Ez alól csak az MTA határon túli Bizottságának intézményi pályáztatása képez kivételt, de az MTA ösztöndíjrendszere is változtatást igényel; az egyéves pályázatok jobban segítenék a tudományos munka minőségének javítását, mint a jelenlegi félévesek; változtatásra egyébként ígéretet kaptunk az MTA Kisebbségkutató Intézetének vezetőjétől, Szarka László professzortól.

Természetesen tudatában vagyunk annak, hogy az európai integráció nyújtotta lehetőségekre is oda kell figyelnünk. Ez új helyzet, tehát még idő kell ahhoz, hogy alaposabban megismerjük; fontos és elengedhetetlen a magyarországi tapasztalatok felhasználása és az MTA konkrét segítségnyújtása. Őszintén el kell mondanunk azt is, hogy a mi egyik alapvető feladatunk az erdélyi magyar tudományos történelmi örökség feltárása, gondozása, közkinccsé tétele, de sajnos az ilyen jellegű hagyományos kultúra nem tartozik az Európai Unió tudománypolitikájának

prioritásai közé. Mi azonban nem mondhatunk le erről a hagyományról. Visszatérő kérdésünk: vajon az erdélyi magyar vállalkozók és a módosabb középosztály körében nem volna-e lehetőség némi támogatásra találni? Azt hiszem, az EME társadalmi kapcsolatait erősíteni kell a jövőben.

Végül nem hallgathatom el a humánerőforrásokkal kapcsolatos aggodalmaimat. Először is: az EME vezetősége 1859 óta társadalmi munkában végzi feladatait, amelyek egyre nagyobbak és nehezebben megoldhatók, s egyre kevesebben vállalják fizetés nélkül a választott tisztségviselő – egyébként megtisztelő – státusát. Ezért a vezetésben elkerülhetetlenek a változtatások a négyéves ciklusok közben is. Erről szól majd az alapszabály-módosítási javaslatunk.

Ezeket kívántam az elnöki jelentésben Önök szíves figyelmébe ajánlani.

Kérem, tanácskozzanak ezekről felelősséggel, valamint a főtitkári, gazdasági tanácsos, jogtanácsos jelentéseiről.

Jó, sikeres munkát kívánva, a Közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Főtitkári jelentés az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2006. évi munkájáról

Újraindulásunk óta 16. jelentésünket terjesztjük elő. Lapozva a többévi főtitkári jelentéseket visszatérő motívumként található legtöbbször, hogy „egyesületi vagyunk, ingatlanaink és gyűjteményeink tulajdonjogát illetően továbbra is a jogfosztottság állapotában élünk”, s ez sajnos még mindig aktuális. Mindezen értékek visszaszerzése az EME létbiztonságát jelentené, ezért igényünket következetesen fenntartjuk és elvárjuk a politikum hathatós lépéseit is, hisz az erdélyi magyarság egyik legfontosabb vagyonát igényeljük vissza.

Az EME újraalakulása óta rendkívül nehéz anyagi körülmények között fejtette ki tevékenységét. Mindvégig a források szűkössége mellett igyekezett maximálisan teljesíteni célkitűzéseit és hű maradni küldetéséhez: átmenteni, gyűjteni, megőrizni, kutatni és a legmodernebb eszközökkel feldolgozni, nemzetközileg hozzáférhetővé tenni a magyar nemzeti örökséghez tartozó tudományos és kulturális értékeinket.

Fontosnak tartottuk a könyvtárak és gyűjtemények számára a korszerű informatikai háttér kiépítését, fejlesztését s az EME Információs és Dokumentációs Központjának kialakítását. A fejlesztési tervek kidolgozása véget ért április 24–26. között könyvtárfejlesztési tanácskozásra hívtunk meg szakembereket, akik felkarolták a kezdeményezést, s nagymértékben hozzájárultak a mai rendszer működéséhez. A fejlesztési tervek megvalósításához négy modulban pályáztunk a Szülőföld Alapnál. A pályázatok sikeresek voltak, viszont az igényelt összeg csupán 25 százalékát nyertük el. A támogatási összeget három kategóriába soroltuk, egyharmados felbontásban: ingatlanfejlesztésre, informatikai eszközbeszerzésre, illetve ösztöndíjkeretre fordítottuk a támogatási összegeket, így segítvén elő a fejlesztést minden területen.

A Szülőföld Alap támogatásával két magyar–magyar együttműködési projektben is részt vettünk, melyekbe fiatal kutatókat is bevontunk.

Biztató jelenségnek tartjuk az egyetemi geológushallgatók szervezett testületének, a GEKKO-nak újraalakulását és bekapcsolódását egyesületi munkánkba. A csoport az EME központi székházában kapott helyet, munkássága során felhasználja az EME Információs Dokumentációs Központ adta lehetőségeket.

Két könyvbemutatót tartottunk: május 17-én *Az erdélyi fejedelmek királyi könyvei. I. 1569–1602* című kiadványt Balázs Mihály mutatta be, február 2-án Péntek János *A nyelvész Brassai*